

YAZIM KURALLARI

İÇİNDEKİLER

- Yazım Kuralları
- Büyük Harflerin Kullanımı
- Sayıların Yazımı
- Birleşik Fiiller
- “ki” Bağlacının Yazılışı
- Soru Ekinin Yazılışı
- “de” Bağlacının Yazılışı
- Satır Sonunda Kelimenin Bölünmesi

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
- Yazım kurallarına uygun yazabilecek,
- Bir metindeki yazım yanlışlarını bulabilecek,
- Dilin birtakım inceliklerini görebileceksiniz.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

AİA-AÖF

TÜRK DİLİ II

Yrd. Doç. Dr.
Lokman TURAN

ÜNİTE

1

GİRİŞ

Düşündüklerimizi, duyduklarımızı, görüp yaşadıklarımızı derli toplu ve düzenli bir biçimde anlatmak büyük önem taşır. Bu bakımdan doğru ve güzel yazmaya çok özen göstermek gerekir. Yoksa kendimizi tam olarak anlatamayız, başkalarıyla sağlıklı bir ilişki ve iletişim kuramayız. Yazılı anlatım becerisinin edinilmesi hem okulda başarılı olmak hem de hayatta başarı kazanmak için çok önemlidir. Bu nedenle dilin kurallarını çok iyi öğrenmek ve düzgün anlatım becerisini elde etmek gerekir.

Bilinen en eski Türk imlası Orhun alfabesinde kullanılan imladır.

İsteyen, biraz çaba gösteren herkes dilini iyice öğrenebilir. Duygu ve düşüncelerini doğru anlatabilir, amacını düzgün olarak yazıya dökebilir. Elbette herkes büyük yazar olamaz; ama çaba gösteren herkes doğru yazma becerisini kazanabilir.

YAZIM KURALLARI

Çevresiyle iletişim kuran insan çoğunlukla sözlü anlatımı kullanmaktadır. Sözlü anlatımın kuralları, yazılı anlatıma oranla, daha esneklerdir. Bu durum biraz da sözün kalıcılığının yazıya göre daha az olmasıyla ilgilidir. Ayrıca sözlü anlatımın tam olarak belirlenmiş bir kurallar bütünü de bulunmamaktadır. Ancak yazılı anlatımda kuralların çerçevesi belirlenmiştir. Öncelikle dilin seslerini yazıda karşılayan alfabe adı verilen şekiller topluluğu belirlenmiş ve bu alfabaya göre de yazım kuralları şekillenmiştir.

Yazım (imla) kurallarının belirlenmesindeki en önemli husus, oluşabilecek anlam karışıklıklarının önüne geçmektir.

Bilinen en eski Türk imlası Orhun alfabesinde kullanılan imladır. Türkler daha sonra kullandıkları Uygur ve Arap alfabelerine göre imla geliştirmişlerdir. 1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilen Latin asıllı Türk alfabesi yeni bir imlanın doğmasına yol açmıştır. Yeni oluşan imla ile ilgili olarak da Türk Dil Kurumu tarafından imla kılavuzları yayımlanmıştır.

Yazım (imla) kurallarının belirlenmesindeki en önemli husus, oluşabilecek anlam karışıklıklarının önüne geçmektir. Örnek vermek gerekirse Türkçe bir kelime olan “kar” ile Farsçadan aldığımız “kâr” kelimelerini anlam olarak birbirinden ayırmak için düzeltme işareti kullanırız.

Şu iki cümle arasındaki farka dikkat ediniz:

Örnek

- Seni o hâlde (durumda) hiç görmemiştım.
- Seni o halde (sebze satılan yerde) hiç görmemiştım.

Konuşma dili ile birlikte bir de standart yazı dilinin oluşturulmasındaki amaç, bölgeler arasındaki farklılıkları kaldırarak dilde birliği sağlamaktır.

Türkçenin imla kuralları belirlenirken her sesi kendi harfi ile yazmak esası kabul edilmiştir. Yani Türkçede her sesin karşılığında bir harf kullanılmıştır ve Türkçenin yazıldığı gibi okunması kuralı benimsenmiştir. Böylece Türkçede kullanılan yazı dili ortaya çıkmıştır.

Yazım kuralları ile ilgili uyulması gereken kuralları şu şekilde sıralayabiliriz:

Büyük Harflerin Kullanılışı

Dildeki seslerin karşılıkları olan harflerin büyük ve küçük yazılışları bulunmaktadır. Büyük ve küçük harflerin kullanımında aşağıdaki kurallara uyulması gerekir.

Türkçede, cümlenin ilk harfi her zaman büyük yazılır.

Örnek

- Kapının arkasında saklanmış bekliyordu.

- Eğer cümle içerisinde tırnak işareti ve parantez içerisinde alıntı cümle varsa bu cümle de büyük harfle başlar ve cümlenin sonuna gerekli noktalama işareti konularak devam edilir.

Örnek

- Arkadaşlarına dönüp “Niçin bana yardım etmiyorsunuz?” diye sitem etti.
- Kendi kendine “Çukurları bir haftada kazmalıyız!” diyordu. Ondan ötesi kolay!” “On gün sonra burası tanınmayacak!” ve müfrezeyle istirahat verdiği sıralar onlara masal anlatır, en çok da: “Benim” derdi, “Bir fidanım vardı! Bir incir fidanım...”
(Kenan Hulusi KORAY- İncir Fidanları)

- Eğer cümle iki virgül veya iki kısa çizgi arasında ise cümle büyük harfle başlamaz.

Örnek

- Ahmet'in söylediklerine –bana pek inandırıcı gelmese de- inandım.
- Ben de işte, bu ilk zelzele gecesinde, uykusuz bir günün her dakikasının nasıl yükleneceğini bilmekle beraber –çünkü uykusuzluk bende ancak seyahat kitaplarında okuduğum o irtifa hastalıklarına benzeyen bir rahatsızlık yapar- sabahı bekliyordum. İsimler müstakil bir satırda, sağa dayalı olmalı!

(Ahmet Hamdi TANPINAR-Erzurumlu Tahsin)

Özel, yani tek bir varlığa ait olan isimlerin ilk harfi büyük yazılır.

Türkçede özel isimler olarak adlandırılan kişi ad ve soyadları, hayvanlara konulan adlar, millet adları, yerleşim yeri adları, kıta, bölge, ülke ova, göl akarsu vb. adları, gazete dergi adları, din, mezhep adları ve özel ada bağlı olan saygı sözcükleri büyük harfle yazılır.

- Özellikle dağ, nehir, göl isimleri yazılırken hata yapılmaktadır. Mesela “Ağrı Dağı” yazılırken “Dağı” sözcüğü büyük harfle yazılmıştır. Çünkü iki kelime artık kalıplaşmış bir anlam taşımaktadır. Oysa “Erciyes dağı” denilirken sadece “Erciyes” kelimesi büyük harfle yazılır.
- Ona **Denizkızı Adası** derler. Ben seni gece uyandırırım (Halikarnas Balıkçısı-Denkızı Adası).

Yer yön adları (doğu, batı, kuzey, güney vb.) eğer sadece yönü belirtiyorsa küçük harfle yazılır. Ancak yer yön ismi belirli bir bölgeyi belirtiyorsa (Kuzey Anadolu) ya da belirli bir zihniyeti çevreleyen bölgeyi anlatmak amacıyla kullanılıyorsa (Batılı insanlar, Doğu'nun düşünce yapısı) büyük harfle yazılır.

Örnek

- Batı ile Doğu arasındaki zihniyet, neredeyse güneşin doğuşu ve batışı kadar farklıdır.

- “Doğu Anadolu” derken büyük harfle yazılan yön ismi “Anadolu’nun doğusu” şeklinde yazılırken küçük harfle yazılır.

Gezegen isimleri eğer coğrafi terim olarak kullanılıyorsa büyük harfle, aksi durumlarda ise küçük harfle yazılır.

Örnek

- Dünya, Güneş’in etrafını 365 günde dolandır.
- Onu, o hâlde görünce dünya başıma yıkıldı.

Özel isimlerle birlikte kullanılan saygı sözcükleri büyük harfle yazılır. Burada dikkat edilmesi gereken husus akrabalık adlarının küçük harflerle yazılmasıdır.

Örnek

- Prof. Dr. Ahmet Yazıcı, Mehmet Bey, Mustafa amca

- Bazı akrabalık isimleri şahıs isimleri ile kalıplaşmış hâlde bulunabilir. Bu şekilde kullanılan kelimelerin büyük harfle yazılması gerekir. Burada özellikle akrabalık isminin lakap yerine kullanılıp kullanılmadığının sorgulanması gerekir. Eğer akrabalık ismi lakap şeklinde kullanılmışsa bunun büyük harfle yazılması gerekir.

Örnek

- Nene Hatun, Kamber Dayı

- Şahıs adları yerine kullanılan “o” zamiri cümle içerisinde büyük harfle yazılmaz.

Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar:

Örnek

- Medeni Kanun, Borçlar Hukuku (kanun), Atatürk Uluslararası Barış Ödülü Tüzüğü, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği.

- Kurum, kuruluş, kurul, merkez, bakanlık, üniversite, fakülte, bölüm, kanun, tüzük, yönetmelik vb.ni bildiren kelimeler, belli bir kurum vb. kastedildiğinde büyük harfle başlar:

Örnek

- Bu yıl Meclis, yeni döneme erken başlayacaktır.

Yazı başlıklarının her kelimesi, büyük harfle başlar:

Başlıkta geçen “ ve, de, ile, ki, ya, ya da” bağlaçlarıyla “mi” soru eki, küçük harfle yazılır. Başlığın tamamının büyük olarak yazılması gerekiyorsa, kelimelerin hepsi büyük harfle yazılır.

Örnek

- Kırmızı ve Siyah (veya: KIRMIZI VE SİYAH)...gibi.

Ay ve Gün Adlarının Yazımı:

Belli bir tarihi gösteren ay, gün adları, her yerde büyük harfle yazılır:

Örnek

- Cumhuriyet'in ilanı 29 Ekim1923'tür.
- 29 Ocak 2010 Cumartesi günü toplantı yapacağız.

Ay ve gün adları, yanlarında sayı olmadan kullanıldıklarında küçük yazılır:

Örnek

- Her salı burada toplanırız.
- Buralar nisan, mayıs gibi kalabalıklaşmaya başlar.

Sayıların Yazımı

Sayılar gerekli görülen yerlerde, yazıyla yazılabilir. Sayılar bu durumda ayrı ayrı yazıya geçirilmelidir:

Örnek

- yetmiş iki bin bin üç yüz yirmi...

Banka işlemlerinde (çek, senet vs.) araya herhangi bir sayı ve yazı yazılmaması için, sayıların bitişik yazılması gerekir:

Örnek

- birmilyonsekiyüzelliikibin...

Yazı içerisinde sayılar, saatlerin yazımında da kullanılmaktadır. Saatler yazılırken kullanım şu şekilde olmalıdır:

Örnek

- 11.00, 13.30, 21.40 vb.

Eğer bu saat ifadelerinin arkasından bir ek gelirse şu şekilde yazılır:

Örnek

- Saat 11.00'de Erzurum'da olacağım. (Dikkat edilirse ekin yazımında sondaki "00" dikkate alınmamıştır.)
- Yarın 13.30'da buluşuruz.
- Bugün 14.00'ten 15.30'a kadar izinlisiniz.

Birleşik Fiiller

Türkçede etmek, eylemek, olmak, -ebilmek, -akalmak ve –ayazmak gibi yardımcı fiillerle birleşik fiiller kurulmaktadır. Bunların yazımında şu hususlara dikkat etmek gerekir:

- Birleşik fiil kurulurken iki kelime arasında herhangi bir ses olayı yaşanmıyorsa bu fiiller ayrı yazılır.

Örnek

- Dans etmek, memnun olmak, nazar etmek *vb.*

- Özellikle yabancı dillerden dilimize geçen bazı kelimelerle birleşik fiiller kurulurken bir ünsüz türemesi olur. Bu durum aslında kelimenin orijinalinde bulunan ikinci sesin ortaya çıkmasıdır. Bu tür kelimelerle kurulan birleşik fiiller bitişik yazılır.

Örnek

- Affetmek (af+etmek), hissetmek (his+etmek), zannetmek (zan+etmek) *vb.*

Türkçede –ebilmek, -akalmak, -ayazmak gibi fiillerle kurulan yeterlik, sürerlik ve yaklaşma fiilleri ile birleşik fiiller kurulabilmektedir. Dikkat edilirse bu birleşik fiillerin kuruluşunda kullanılan yardımcı fiillerin başında bir ünlü ses daha bulunmaktadır. Bu ünlü sesteki dolaylı iki kelimenin bitişik yazılması gerekir.

Örnek

- Gelebilmek, bakakalmak, düşeyazmak

ki Bağlacının Yazılışı

Türkçede ek olarak kullanılan “ki” ve bağlaç olarak kullanılan “ki” bulunmaktadır.

- Ek olan “ki” kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır ve “bugünkü”, “dünkü” kelimelerinde olduğu gibi ünlü uyumuna göre değişebilir.

Örnek

- Akşamki maçı seyretmedim.
- Bizim ev sizinki kadar büyük değil.

- ki bağlacı ayrı yazılır: demek ki, kaldı ki, bilmem ki.

Örnek Metin

- Türk dili, dillerin en zenginlerindedir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin.
Çiğ yemedim ki karnım ağrısın.
- “Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehlide güler!”
(Mehmet Âkif ERSOY-Çanakkale Şehitlerine)

Ancak *ki bağlacı*, birkaç örnekte kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır:

Örnek

- belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki

Bu örneklerden “çünkü” sözünde ek, istisna olarak ünlü uyumuna da girmiştir.

mı, mi, mu, mü Soru Ekinin Yazılışı

mı, mi, mu, mü soru eki gelenekleşmiş olarak ayrı yazılır; ancak, kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar ve mı, mi, mu, mü biçimlerini alır:

Örnek

- Kaldı mı? Sen de mi Brutus? Olur mu? İnsanlık öldü mü?

Soru ekine birtakım ekler de getirilebilir. Bu ekler soru ekiyle bitişik yazılır:

Örnek

- Verecek misin? Okuyor muyuz? Çocuk muyum? Gelecek miydi? Ölür müsün, öldürür müsün?

Bu ek soru anlamı verme dışında başka görevlerde kullanıldığı zaman da ayrı yazılır:

Örnek

- Güzel mi güzel bir evi var.
- Yağmur yağdı mı dışarı çıkamayız.

da, de Bağlacının Yazılışı

“dahi” anlamına gelen “da, de” bağlacı ayrı yazılır; ancak, kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar ve “da, de” biçimini alır:

Örnek

- Kamyon da geldi eşya da.
- Olup biteni bana da söyledi.
- Sen de mi bizimle geliyorsun?

Ayrı yazılan “da, de” hiçbir zaman “ta, te” şeklinde yazılmaz.

Ya sözüyle birlikte kullanılan da mutlaka ayrı yazılır (ya da).

“da, de” bağlacını kendisinden önceki kelimedenden kesme ile ayırmak yanlıştır. Bu bağlacı tamamen ayrı yazmak gerekir:

Örnek

- Ayşe de geldi (Ayşe'de geldi değil).

Bulunma hâli eki olan -da, -de, -ta, -te'nin da, de bağlacı ile hiçbir ilgisi yoktur; bulunma hâli eki getirildiği kelimeye bitişik yazılır:

Örnek

- devede kulak, evde kalmak, yolda kalmak, ayakta durmak, çantada keklik
- Yurtta sulh, cihanda sulh. (Mustafa Kemal ATATÜRK)
- Dilde, fikirde, işte birlik. (İsmail Gaspıralı)

Bitişik ve ayrı yazılan “de” yi ayırt etmenin en kolay yolu eki ya da bağlacı cümleden çıkarmaktır. Bağlaç olan “de” cümleden çıkarıldığında anlamda bir bozulma meydana gelmezken; ek olan “de” cümleden çıkarıldığında anlam tamamen bozulmaktadır.

Örnek

- “Belki de bir daha karşılaşmayız.” “Belki bir daha karşılaşmayız.” (Cümlenin anlamında küçük bir değişiklik meydana geldi ama anlam değişmedi.)
- “Babam bu vakitler mutlaka evde olurdu.” “Babam bu vakitler mutlaka ev olurdu.” (Burada anlam tamamen bozulmuştur.)

Satır Sonunda Kelimenin Bölünmesi

Türkçede satır sonuna sığmayan kelimeler heceleme kurallarına uygun olarak bölünebilir. Bunun için satır sonuna sığmayan kelimenin ayrılma noktasına kısa çizgi “-” konur.

Örnek

- Koyu karanlıkların arasından süzülerek yavaşça aydınlığa doğru ilerliyorduk.

Satır sonunda kelimelerin bölünmesiyle ilgili kuralları şu şekilde sıralayabiliriz:

Satır sonunda kelime bölünürken üst veya alt satırda tek ses kalmaz.

Örnek

- İrmaktan su taşıyan çocuklar dağ yolunda bir ihtiyar a- (Yanlış) damın yattığını haber verdiler. (Refik Halit Karay)
- Bizim çalıştığımız pasajın içerisinde küçük bir matba- (Yanlış) a da vardı.

Birleşik kelimeler bölünürken kelimelerin birleşme noktaları değil, heceleme kuralları esas alınır.

Örnek

- öğretmen (Yanlış) baş-
- şöğretmen (Doğru) ba-

Kısaltmaların Yazımı

Kısaltma; bir kelime, terim veya özel adın, içerdiği harflerden biri veya birkaçı ile daha kısa olarak ifade edilmesi ve simgeleştirilmesidir. Kısaltmalarla ilgili kurallar şunlardır:

- Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları genellikle ismi oluşturan her kelimenin ilk harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır:

Örnek

- TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi), TDK (Türk Dil Kurumu), ABD (Amerika Birleşik Devletleri), KB (Kutadgu Bilig), TD (Türk Dili), TK (Türk Kültürü), TDED (Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi), B (batı), D (doğu), G (güney), K (kuzey); GB (güneybatı), GD (güneydoğu), KB (kuzeybatı), KD (kuzeydoğu).

Ancak bazen kelimelerin, özellikle son kelimenin birkaç harfinin kısaltmaya alındığı da görülür. Bazen aradaki kelimelerden hiç harf alınmadığı da olur. Bu tür kısaltmalarda, kısaltmanın akılda kalabilmesi için yeni bir kelime oluşturma amacı güdülür:

Örnek

- BOTAŞ (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), İLESAM (İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği), TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi).

- Gelenekleşmiş olan *T.C.* (Türkiye Cumhuriyeti) ve *T.* (Türkçe) kısaltmalarının dışında büyük harflerle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.

- Element ve ölçülerin uluslararası kısaltmaları kabul edilmiştir:

Örnek

- C (karbon), Ca (kalsiyum), Fe (demir), m (metre), mm (milimetre), cm (santimetre), km (kilometre), g (gram), kg (kilogram), l (litre), hl (hektolitre), mg (miligram), m² (metre kare), cm² (santimetre kare).

- Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla element ve ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltılmasında, ilk harfle birlikte kelimeyi oluşturan temel harfler dikkate alınır. Kısaltılan kelime veya kelime grubu; özel ad, unvan veya rütbe ise ilk harf büyük; cins isim ise ilk harf küçük olur:

Örnek

- Alm. (Almanca), İng. (İngilizce), Kocatepe Mah. (Kocatepe Mahallesi), Güniz Sok. (Güniz Sokağı), Prof. (Profesör), Dr. (Doktor), Av. (Avukat), Alb. (Albay), Gen. (General), is. (isim), sf. (sıfat), hzl. (hazırlayan), çev. (çeviren), ed. (edebiyat), fiz. (fizik), kim. (kimya).

Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır:

Örnek

- cm'yi, kg'dan, mm'den, YKr'un.

Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır:

Örnek

- BDT'ye, TDK'den, THY'de, TRT'den, YTL'nin. Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır: ASELSAN'da, BOTAŞ'ın, NATO'dan, UNESCO'ya.

Sonunda nokta bulunan kısaltmalar kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek, noktadan sonra ve kelimenin okunuşuna uygun olarak yazılır:

Örnek

- *Alm.dan, İng.yi, vb.leri.*

Tonsuz (sert) ünsüzle biten kısaltmalar ek aldıkları zaman okunuşta tonsuz ses tonlulaştırılmaz:

Örnek

- AGİK'in (AGİĞ'in değil), CMUK'un (CMUĞ'un değil), RTÜK'e (RTÜĞ'e değil), TÜBİTAK'ın (TÜBİTAĞ'ın değil).

Ancak *birlik* kelimesiyle yapılan kısaltmalarda söyleyişte *k*'nin yumuşatılması normaldir:

Örnek

- ÇUKOBİRLİK'e (söylenişi ÇUKOBİRLİĞE), FİSKOBİRLİK'in (söylenişi FİSKOBİRLİĞİN).

Kısaltmalarla ilgili geniş bilgi için bu ünitenin hazırlanmasında temel kaynak olarak kullanılan Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu'na bakabilirsiniz.

UYGULAMA ÇALIŞMALARI

Örnek Uygulama 1

- Aşağıdaki metinde yapılan yazım yanlışlarını tespit ediniz.

Tren bu istasyondan saat tam 12.00'da ayrılıyor ve Güney'e doğru yol alıyordu. Yolcular ne kadar hüzünlü olsalarda gülümsemeye çalışıyorlar, trenin arkasından el sallayanlar ise çoğu kez göz yaşlarına hâkim olamıyorlardı.

- Cevaplar:

Tren bu istasyondan saat tam 12.00'de ayrılıyor ve güneye doğru yol alıyordu. Yolcular ne kadar hüzünlü olsalar da gülümsemeye çalışıyorlar, trenin arkasından el sallayanlar ise çoğu kez gözyaşlarına hâkim olamıyorlardı.

Örnek Uygulama 2

•Aşağıdaki metinde yapılan yazım yanlışlarını tespit ediniz.

Akşam yaklaştığı için aşağıdan doğru derenin uğultusu daha çok duyuluyordu. Kalkıp yürümeye başladık. Güneş sarıkızın arkasına girmiş, bulunduğumuz yeri birdenbire artan serin rüzgârlara bırakmıştı. Eteklerine kadar çam, ortadan denize kadar zeytin ormanlarıyla örtülü olan Kaz Dağı'nın bu yamacında saatlerce süren bir akşam başlamıştı. Güneş bin yedi yüz metrelik dağın arkasına âdeta vaktinden evvel saklanmakla, günün bu en güzel zamanını sanki isteye isteye uzatıyordu. Midilli tarafından esen bir rüzgâr körfezin girinti ve çıkıntılarında kırılarak boyuna dalgacıklar meydana getiriyordu. Güneşin, Madra Dağlarının üstündeki bulutlara vurarak onları kızılaştırın ve oradan tekrar denize akseden son ışıkları, başka başka istikametlerde kırışan sulara türlü renkler yaratıyordu. Dağın eteklerine sıralanan ve bazan hemen önümüze kadar yükselen tepeler, birbiri üstüne yığılmış karanlık bulut kümeleri gibi görünüyordu. Daha uzaklarda, Ayvalığın karşısındaki Cunda Adası'nın alçak tepeleri, Kazdağı oralara siper olmadığı için, hâlâ güneşin kırmızı ışıkları içinde yanıyor; biraz daha arkada, Midilli'nin o taraflara kadar uzanan kollarına karışıyordu. (Sabahattin Ali-Hasan Boğuldu)

•Cevaplar:

Akşam yaklaştığı için aşağıdan doğru derenin uğultusu daha çok duyuluyordu. Kalkıp yürümeye başladık. Güneş **Sarıkız'ın** arkasına girmiş, bulunduğumuz yeri birdenbire artan serin rüzgârlara bırakmıştı. Eteklerine kadar çam, ortadan denize kadar zeytin ormanlarıyla örtülü olan **Kazdağı'nın** bu yamacında saatlerce süren bir akşam başlamıştı. Güneş bin yedi yüz metrelik dağın arkasına âdeta vaktinden evvel saklanmakla, günün bu en güzel zamanını sanki isteye isteye uzatıyordu. Midilli tarafından esen bir rüzgâr körfezin girinti ve çıkıntılarında kırılarak boyuna dalgacıklar meydana getiriyordu. Güneşin, Madra **Dağları'nın** üstündeki bulutlara vurarak onları kızılaştırın ve oradan tekrar denize akseden son ışıkları, başka başka istikametlerde kırışan sulara türlü renkler yaratıyordu. Dağın eteklerine sıralanan ve bazan hemen önümüze kadar yükselen tepeler, birbiri üstüne yığılmış karanlık bulut kümeleri gibi görünüyordu. Daha uzaklarda, **Ayvalık'ın** karşısındaki Cunda **adasının** alçak tepeleri, Kazdağı oralara siper olmadığı için, hâlâ güneşin kırmızı ışıkları içinde yanıyor; biraz daha arkada, Midilli'nin o taraflara kadar uzanan kollarına karışıyordu.

Örnek Uygulama 3

•Aşağıda verilen cümleleri, doğruluk-yanlışlık durumlarına göre inceleyiniz.

1. Erzurum 12 mart 1918 tarihinde düşman işgalinden kurtarıldı.

Doğru ( ) Yanlış ( )

2. Senin yokluğunu hemen fark ettim.

Doğru ( ) Yanlış ( )

3. Seninle birlik te bende toplantıya katılacağım.

Doğru ( ) Yanlış ( )

4. Ağrı dağı ülkemizin en yüksek dağıdır.

Doğru ( ) Yanlış ( )

5. Ahmet'in yanında ki adamı kimse tanımiyordu.

Doğru ( ) Yanlış ( )

6. Afrika'nın kuzeyi zengin doğal gaz yataklarına sahiptir.

Doğru ( ) Yanlış ( )

7. Dünkü depremden sonra Kuzey Anadolu fay hattında büyük bir kırılma meydana gelmiş.

Doğru ( ) Yanlış ( )

8. Sıcak mı sıcak bir havada çalışmak beni bir hayli bunalttı.

Doğru ( ) Yanlış ( )

9. Bu konuda bizimde fikrimizin alınması gerekirdi.

Doğru ( ) Yanlış ( )

•Cevaplar: 1-Y, 2-D, 3-Y, 4-Y, 5-Y, 6-D, 7-D,8-D, 9-Y

Özet

- Yazılı anlatım becerisinin edinilmesi hem okulda hem de hayatta başarılı olmak için çok önemlidir. Bu nedenle dilin kurallarını çok iyi öğrenmek ve düzgün anlatım becerisini kazanmak gerekir.
- Yazma becerisi kazanabilmek için ilk şart ise yazım kurallarının bilinmesi ve doğru kullanılmasıdır.
- Güzel yazma becerisinin ilk aşaması şüphesiz ki doğru yazmaktır. Yazım konusunda birliğin sağlanması ve doğru yazmanın kurallarının belirlenmesi için çeşitli zamanlarda Türk Dil Kurumu tarafından Yazım (İmla) Kılavuzları yayımlanmıştır. Yazım Kılavuzu'na Türk Dil Kurumunun www.tdk.gov.tr adresinden kolayca ulaşılabilmekte ve ücretsiz olarak faydalanılabilmektedir.
- Yazım kurallarının kavranması için temel şart her durumda kurallara uygun olarak yazmak için çaba göstermek ve dili güzel kullanan yazarların eserlerini okumaktır.

Değerlendirme sorularını sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan “bölüm sonu testi” bölümünde etkileşimli olarak cevaplayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımı ile ilgili bir yanlış yapılmıştır?
  - a) Küçük pencereden vuran güneş evi aydınlatıyordu.
  - b) Ağrı ve Cudi dağları Türkiye'nin en yüksek noktalarıdır.
  - c) Bu tarihî eserler –her ne kadar bakımsız olsalar da- çok kıymetlidir.
  - d) Karşıdaki adam, “buraya gelmeyin.” diye bağıyordu.
  - e) Trabzon Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alır.
2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?
  - a) Kardeşim de bizimle birlikte gelecek.
  - b) Bugün sende anlamadığım bir hâl var.
  - c) Bende onun ne söylediğini anlamıyorum.
  - d) Şu sakladığın pastayı getir de yiyelim.
  - e) Benden de mi şüphe ediyorsun?
3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ki” nin yazımı yanlıştır?
  - a) Masadaki evraklar bir anda kaybolmuştu.
  - b) Bendeki kitabını yarın getiririm.
  - c) Akşam seni o kadar aradım ki.
  - d) Oysa ki o seni çok severdi.
  - e) Sabahki gürültünün sebebi neymiş?
4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?
  - a) Doğu Anadolu tren hattı batılı mühendislerce yapılıyor.
  - b) Bu yılki yarışma Güney Kore'de yapılacak.
  - c) Güneydoğuya bakan odalar yazın çok sıcaktır.
  - d) Akdeniz'in doğusuna doğru yol alıyorduk.
  - e) Hava tahminlerine göre İç Ege'de yağış bekleniyor.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?
- Yarın bizimle Ankara'ya gelmiyormusun?
  - Ünlü şair, Tefik Fikret lisesini başarıyla bitirmiş.
  - Büyük Menderes nehri, bu bölgeye dökülür.
  - Senin de saçına bir gün karlar yağacak.
  - Tarihî kale, yok olmak üzere.
6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?
- Ayşe Teyze de bizimle gelecekmiş.
  - Ali amcamı görmedimki söyleyeyim.
  - Mehmet bey durumu biliyor mu?
  - Prof. dr. Zeki Akgün toplantıya katılacak.
  - Kamber dayı bizim köyün en yaşlısıdır.
7. Satır sonuna gelen sözcüklerin kesme işareti kullanılarak bölünmesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
- Satır sonuna gelen kelimeler heceleme kurallarına göre bölünürler.
  - Kelimeler bölünürken Türkçe kurallar dikkate alınır.
  - Satır sonunda tek harf kalacak şekilde bölme yapılamaz.
  - Bölünen kelimenin sadece tek harfi alt satıra geçirilemez.
  - Birleşik sözcükler kelime birleşme noktalarından bölünürler.
8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ki"nin yazımı yanlıştır?
- Ekşi yemedim ki dişim kamaşsın.
  - Sen ki bizim en akıllımızdın.
  - Durum öyle karmaşıktıki, işin içinden çıkamadık.
  - Kardeşimdeki dosyaları almayı unuttum.
  - Ondaki pratik zekâ kimsede yoktur.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “mi” soru ekinin yazımı yanlıştır?
- Yağmurlar başladımı artık buralarda durulmaz.
  - Güzel mi güzel bir hava vardı.
  - Sonunun böyle olacağını bilmiyor muydu?
  - Görmüyor muydu ne kadar zorlandığını?
  - Kuvvetli mi kuvvetli bir çocuktu.
10. “Yer yön isimleri bir zihniyet veya topluluk belirttiğinde büyük harfle yazılır.” Aşağıdakilerden hangisinde bu kurala uyulmamıştır?
- Rüzgâr batı yönünden kuvvetli esecekti.
  - Anadolu’nun kuzeyinde hava genelde yağmurludur.
  - Düşünce sistemimiz batınınkinden daha farklıdır.
  - Kuzey Avrupa’nın önemli bir kısmı soğuk kuşakta yer alır.
  - Evin kuzey tarafındaki duvarı yosun tutmuştu.

Cevap Anahtarı:

1-D, 2-C, 3-D, 4-A, 5-E, 6-A, 7-E, 8-C, 9-A, 10-C

YARARLANILAN VE BAŞVURULABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR

Gülensoy, Tuncer, Türkçe El Kitabı, Akçağ Yay. Ankara, 2010.

Korkmaz, Zeynep vd., Türk Dili ve Kompozisyon, Ekin Yayınları, Bursa, 2010.

Özkan, Mustafa vd., Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım, Filiz Yayınevi, İstanbul, 2001.

Kaplan, Mehmet, Hikâye Tahlilleri, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005

TDK, Güzel Yazılar Hikâyeler I-II, Ankara, 2008.

TDK, Yazım Kılavuzu, Ankara, 2010.

www.tdk.gov.tr